

Izgalmas Orbán

Orbán Viktor a Népszabadság november 25-i tudósítása szerint Gyulán, a Keresztény Értelmiségiek Fórumán bejelentette, hogy kezdő politikusként azért ellenezte a konzervativizmust, mert „elhitte, hogy a konzervatív unalmas, s lehet ugyan, hogy becsületes, de humortalan”. Ez a vallo-mása csakugyan nélkülözi a humort. A Fidesz-frakció, amikor kivonult a parlamentből, nem a Trianon-ellenes tiltakozás külpolitikailag káros és pufogatóan üres pátoaszát utasította el, hanem Szabad György házelnök unalmas és humortalan személyét. Amikor pedig Boross Péter és főrendőrei 1992. október 23-án szerepet vállaltak, passzívan és/vagy aktívan, az államelnök ellen rendezett szélsőjobbaldali tüntetésben, akkor ez ellen azért emelte fel a Fidesz minden más pártnál eltökéltebben és megalkuvásmentesebben a hangját, mert az árpád-sávós urakat és felbujtókat álmosító személyiségeknek találta.

Ugyanebben a tudósításban van egy kitétel, amelyet szó szerint idézek, nemcsak a humora miatt, hanem azért is, mert hátha megfogalmazója félreértett valamit. Igaz ugyan, hogy Orbán Viktor 1994 óta addig csereberélte gondolatait a magyar politika trogloditáival, míg a sajátjaiból semmi sem maradt neki, de azért még mindig nem szívesen képzelem el, hogy idáig jutott: „A magyar liberalizmus Tisza Istvánnak a Károlyi-forradalom idején történt meggyilkolásával vált ketté. A Fidesz a nemzeti liberalizmus, az SZDSZ pedig Károlyi Mihályék politikájának folytatója”. Ez a mondat csak úgy értelmezhető, hogy Tisza István, a magyar feudalizmus utolsó nagyszabású, agresszív védelmezője, aki a nemzetiségeket könyörtelen konok-sággal elnyomva elősegítette az ország széthullását, aki 1912-ben szétlövete az általános választójogért küzdő munkásokat, aki a világháborúban ezt tudta nyilatkozni: „A magyar katonára a lövészárokokban nem törődik a választójoggal. Ő csak két hét szabadságra vágyik, hogy felszánthassa otthon a földjét. Nem a választójogra gondol, hanem a családjára és a hazára” – ez a Tisza István éppen mint a magyar liberalizmus őse lett a Fidesz hőse. Bármenyire meg szolgálta Ady átkát a geszti nagyúr, ezt a síron túli karriert mégsem érdemelte meg.

Orbán mondata, ha csakugyan így hangzott el, nem állítja ugyan, de sunyi módon azt sugallja, hogy Tisza meggyilkolásáért Károlyi Mihály felelős, aki bűnét tetézendő még a szabad demokraták szellemi atyja

is. Minthogy Tisza e nyilatkozat szerint a Fidesz szellemi atyja, lelki szemem előtt megjelenik Kuncze Gábor, amint egy villamoson rálő Orbán Viktorra. Ez a rossz vicc nincs messze az idézetben lappangó érzülettől. A liberalizmus eszerint úgy vált ketté, hogy egyik felét egy autokrata államférfi testesítette meg, aki a parlament házszabályától a vasúti menetrendig mindent át mert alakítani, pillanatnyi érdekeinek megfelelően, a másik felét pedig egy szocialista politikus, aki nem Tisza István földjét, hanem a sajátját osztotta szét a parasztok között. A tündéri Tisza és az ördögi Károlyi alakjának Orbán-féle szembeállítását mögött egy Szekfű Gyula-mondatot sejtek: „Tiszát legyűrte Károlyi Mihály, az erkölcsi rendet a kóros anarchia”. Ez a mondat a Három nemzedékben, az ellenforradalom legigényesebb igazolásában található. Ez a mű „1920-ban a keresztény középosztály antiszemizmusának megfogalmazója” (Glatz Ferenc).

1997-ben Orbán Viktor elutazik Gyulára, hogy beszédet mondjon a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének fórumán. Eltűnődöm: mit jelent e szövetség nevében a „keresztény” jelző: világnézetet talán? A tudósítás szerint a pártvezér, újdonsült konzervativizmusának teljes humorkészletét bevetve, kijelentette, hogy „Széchenyi, Deák vagy Eötvös igen meglepődött volna, ha kétségbe vonják a kereszténységhez való tartozásukat.” Ennek a mondatnak csak akkor van értelme, ha a „keresztény” szó nem világnézetet jelöl, hanem származást. A liberalizmus fent említett nagyjairól ugyanis senki sem állíthatja, hogy keresztény politikát folytattak. Ha viszont a származás kritériuma dönti el, ki keresztény, akkor Károlyi Mihály kereszténysége sem vonható kétségbe. Orbán mégis leszedi róla a keresztvizet, mert azok szellemi örököseit győzködi, akikhez Szekfű beszélt 1920-ban. Akkortájt ez a jelző nem jelentett többet (de persze kevesebbet sem), mint hogy „nem zsidó”, a szó származási értelmében, és nem zsidó szellemiségű, vagyis nem kozmopolita, nem forradalmár, és nem francia dekadens. Hát ma – hadd kérdezzem meg ismét –, ma mit jelent valamely társadalmi egyesület nevében a „keresztény” megjelölés, ha nem világnézetet?

Ilyen dilemmákat vet fel az izgalmas Orbán Viktor, miközben személye és szelleme a konzervatív humor mind magasabb csúcsaira kapaszkodik.

Eörsi István